

EMAKEELE SELTSIS

12. oktoobril 2010 Tartus peetud Emakeele Seltsi kõnekoosolekul oli kolm ettekannet.

Petar Kehayov ja Virve Vihman rääkisid teemal „Labiilsete verbide tekkest keelekontaktide valguses”. Labiilne on verb, mille valents kõigub, ilma et see kajastuks vormi tasandil. Tavaliselt saab sellist verbi kasutada nii transitiivselt kui ka intransitiivselt. Jäi kõla-

ma väide, et eesti keeles on tunduvalt rohkem labiilseid verbe, kui seni on arvatud (uurijate korpuses on hetkel üle 90 verbi). Nende suur arv on seletatav osalt keelesiseste arengutega, osalt kontaktkeelte (eelkõige saksa keele) otsese mõjuga.

Jelena Kallas käsitles eesti ja vene keele liikumisverbide leksikaalsemantilise välja struktuuri eripära. Uurimu-

se teoreetiliseks taustaks oli funktsionaalse grammatika teooria, verbide analüüsimisel lähtus esineja valentsiteooriast ja argumentide realisatsiooni teooriast ning analüüsis kokku 1729 lauset. Esialgne analüüs näitas, et eesti ja vene keele puhul on tegemist erinevate leksikalisatsiooni mudelitega: kui ühesuunalist liikumist väljendavate verbide semantiline struktuur on suuresti sama, siis eesti keele suunatuse/suunamatuse kategooria suhtes neutraalsete liikumisverbide semantiline struktuur on vene vastavate verbide suhtes asümmeetriline.

Irina Külmoja vaatles ettekandes „Mõnda eesti verbigrammatikast slavisti pilguga (ehk mis on õppijale raske ja uurijale huvipakkuv)” erinevaid verbikategooriaid ning pakkus nende verbivormide eesti ja vene vasteid. Eri-list tähelepanu osutas esineja tegumoe, kõneviisi ja taksise kategooriale.

14. detsembril kõneldi Emakeele Seltsi kõnekoosolekul keeleprofiilist.

Tõnu Tender andis oma ettekandes „Eesti keeleprofiili koostamisest: mis? miks? kuidas?” ülevaate keeleprofiilist ja sellest, milleks see on vajalik. Keeleprofiil on keelehariduspoliitika. Selle koostamise eesmärgiks on hinnata keelevaldkonna olukorda ning seada suunised tulevikuks ja tekitada teemakohaseid arutelusid. Keeleprofiili koostamine kavandati kolmes järgus, nii et iga järgu lõpus esitatakse aruanne (raport). Esineja andis ülevaate raporti ülesehitusest (keeled Eestis, nende seis, õigus, õpetamine jne; mitmekeelsus ja keelehariduse mitmekesisumine, sh Euroopa mõõdikute ja programmide rakendamisest Eestis; arutluse all olevad teemad) ja tutvustas põgusalt Euroopa Nõukogu keeleekspertide aruannet. Ta mainis, et keeleprofiili koostamist pole pidanud kõik riigid/piirkonnad vajalikuks, ning loetles mõningaid, kes on (Austria, Iirimaa, Küpros, Lee-

du, Norra, Ukraina, Ungari jne). Keeleprofiili koostamise eesmärgid võivad riigiti/piirkonniti olla väga erinevad, ka soov seda edaspidi kasutada võib olla erinev, see võib jääda ka lihtsalt tekstiks. T. Tender rõhutas keeleprofiili vajalikkust, nimetades seda riigi enese hinnanguks, mis läbi viidud Euroopa keeleekspertide abil.

Maie Soll pidas ettekande „Eesti esimestest keelehariduspoliitika ülevaates”. Eesti keelehariduspoliitika prioriteedid on: kuidas tagada keelehariduspoliitika ühtsus, järjepidevus, koordineeritus; kuidas tagada otsuste langetamine analüüside ja uuringute põhjal; kuidas tagada keelevaldkonna arendamiseks vajalikud ressursid. Ta märkis, et keeleuuringuteks raha on, ent keelepoliitikat on vähem uuritud. Teise olulise valdkonnana nimetas esineja eesti keele maine kujundamist ja keeleõppe arendamist. Tagada tuleks eesti keele jätkusuutlik areng ja kasutamine kõigis valdkondades, sealhulgas kõrghariduses. Kolmandana mainis ta keelteoskust kui ressursi, püstitades olulisi küsimusi: kuidas teadvustada keelteoskust kui ressursi ühiskondlikul tasandil; kuidas teadvustada inglise keele kõrval teiste keelte õppimise vajadust; kuidas teadvustada ja tähtsustada võõrkeelte õpet elukestva õppe raames; kuidas muuta eesti keele piirkondlikud erikujud eesti identiteedi kandjana kütkestavamaks. Neljanda valdkonnana nimetas M. Soll õpetajate koolitamist, motiveerimist ja keeleõppe arendamist: kuidas arendada keeleõpetajate koolitussüsteemi; kuidas Euroopa Nõukogu loodud instrumente (nt keelemappi) kõige tulemuslikumalt Eesti haridussüsteemi integreerida. Praegu sõltub täiendusõpe koolijuhil otsusest. Paljudele püstitatud küsimustest annab loodetavasti vastuse uus keelearenduskava.

Kristi Mere andis ettekandes „Mitmekeelsusest ja keeleõppest keelepro-

fiilis" ülevaate sellest, mis keeli meie üldhariduskoolides õpetatakse ja milline keeleoskus on eesmärgiks. Üldiselt peaks koolis omandama emakeele kõrval kahe võõrkeele oskuse. Esimene võõrkeel lisandub õpilastel 3. klassis, teine 6. klassis. Esimese võõrkeelena õpitakse kõige tavapärasemalt inglise, selle järel saksa, prantsuse ja vene keelt. 1990. aastate algul vähenes vene keele osa tuntavalt, nüüd on hakanud tõusma. Teise võõrkeelena lisandubki tavaliselt vene, selle järel inglise, saksa ja väga vähesel määral prantsuse keel. Kolmanda võõrkeele õppimise võimalus tuleb 10. klassis, siis valitakse sageduse järjekorras saksa, prantsuse, vene ja inglise keelt. Peale nimetatud nelja õpetatakse Eestis veel rootsi, jaapani, ladina, hispaania, hiina, soome keelt jt.

Eestlastest õpilaste emakeeleoskust (funktsionaalset lugemisoskust) on hinnatud PISA-uuringute järgi heaks. Märgitud on teiste keelte, eriti inglise mõju. Vene keele vastu võiksid eesti õpilased asjatundjate arvates rohkem huvi tunda. Inglise keele õpetamise puhul on leitud, et seda õpivad õpilased hea meelega, kaasa tuleks aidata õpetajate ettevalmistamisele ning täiendusõppele. Saksa ja prantsuse keelt õpitakse vähem, tuleks luua projekte nende keelte õpetamise motiveerimiseks ning ette valmistada ka mitme keele õpetajaid.

MARE VALGE,
ANNIKA HUSSAR